

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/26/2018
Identifikačné číslo spisu: 5015200011
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5015200011.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Soni Langovej, v právnej veci navrhovateľa: Y. W., bytom L. Q. U. X/X, XXX XX U., proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 25Sd/2/2015 zo dňa 26.07.2018 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 26.07.2018, č. k. 25Sd/2/2015-43 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom z 26.07.2018, č. k. 25Sd/2/2015-43 krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 21.10.2014 v spojení so zmenovým rozhodnutím (v znení rozhodnutia) toho istého čísla z 10.12.2014. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím z 21.10.2014 odporkyňa podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“) priznala navrhovateľovi starobný dôchodok v sume 428,50 € mesačne od 19.09.2014, voči ktorému navrhovateľ podal včas opravný prostriedok, v ktorom namietal, že rozhodné obdobie mu malo byť určené aj podľa § 12 ods. 3 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „ZSZ“), namietal nesprávny spôsob výpočtu dôchodku a nezapočítanie príjmu z vedľajšieho pracovného pomeru. Novým (zmenovým) rozhodnutím z 10.12.2014 odporkyňa podľa § 65, § 274 a § 82 ZSP priznala navrhovateľovi starobný dôchodok od 19.09.2014 v sume 428,50 € mesačne a od 01.01.2015 zvýšený starobný dôchodok vo výške 433,70 € mesačne.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že v súlade s ust. § 250l - § 250s Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) preskúmal napadnuté rozhodnutia odporkyne, oboznámil sa s administratívnym spisom, ako aj ostatným spisovým materiálom a dospel k záveru, že opravný

prostriedok navrhovateľa nie je dôvodný. Konštatoval, že odporkyňa v novom rozhodnutí z 10.12.2014 príjmy navrhovateľa z vedľajšieho pracovného pomeru v rokoch 1989 - 1991 zhodnotila. Stotožnil sa preto v plnom rozsahu s vyjadrením odporkyne a vzhľadom k tomu, že spôsob výpočtu starobného dôchodku navrhovateľa uvedený v napadnutom rozhodnutí z 10.12.2014 považoval za správny a súladný s právnymi predpismi, napadnuté rozhodnutie odporkyne z 21.12.2014 v spojení s rozhodnutím zo dňa 10.12.2014 ako zákonné potvrdil.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Mal za to, že krajský súd vec nesprávne posúdil. Argumentoval, že z dôvodu, že naposledy skončil zamestnanie I. a II. pracovnej kategórie v roku 1999 a má v týchto kategóriách opracované viac ako 20 rokov, požaduje výpočet podľa § 12 ods. 3 písm. c/ ZSZ, pričom žiadal, aby mu starobný dôchodok bol vypočítaný od roku 1999 a tento nielen upraviť, ale vypočítať od roku 1999 a vybrať päť najlepších zarábajúcich rokov od roku 1989, vypočítanú sumu zredukovať podľa § 12 ods. 6 ZSZ a zo zredukovanej sumy vypočítať 85 %. K výslednej sume žiadal v roku 1999 pripočítať 74,4 % a 811 Sk plus valorizáciu 4 % a pevnú sumu 167 Sk. V roku 2000 žiadal pripočítať valorizáciu 5 % a pevnú sumu 228 Sk a každým rokom až do roku 2015 tento dôchodok valorizovať. Poukázal pritom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7So/48/2012 s tým, že takýmto spôsobom výpočtu by bol jeho starobný dôchodok vyšší, a preto sa cíti byť finančne ukrátený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce a uznesením č. k. 9So/117/2015 zo dňa 26.04.2017 rozsudok Krajského súdu v Žiline z 05.03.2015, č. k. 25Sd/2/2015-32 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že v odôvodnení rozsudku krajského súdu absentuje vysvetlenie krajského súdu, ako vec sám právne posúdil z hľadiska relevantných ustanovení zákona a ktoré požiadavky navrhovateľa a z akých dôvodov považoval za nedôvodné. Následne krajský súd postupujúci v intenciách najvyššieho súdu vec opätovne preskúmal a dospel k názoru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné. Krajský súd uviedol nasledovné skutočnosti:

„Z administratívneho spisu odporkyne mal za preukázané, že navrhovateľ získal v I. pracovnej kategórii 17 rokov a 61 dní a v II. pracovnej kategórii 3 roky a 350 dní. Podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. suma starobného dôchodku poistenca, ktorému sa do 31.12.2023 priznávajú nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, a to vrátane úpravy starobného dôchodku podľa zákona č. 306/2002 Z. z. v znení zákona č. 639/2002 Z. z. a zvýšenia dôchodku podľa zákona č. 222/2003 Z. z..

V prípade navrhovateľa boli určené dve rozhodné obdobia.

V rozhodnom období rokov 1990 až 1999 podľa § 12 ods. 3 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. navrhovateľ získal v piatich zárobkovo najlepších rokoch neupravený priemerný mesačný zárobok (PMZ), ktorý po prepočte podľa § 293ar ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 659/2007 Z. z. je v sume 279,25 €.

V rozhodnom období rokov 2004 až 2013 podľa § 12 ods. 3 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. získal navrhovateľ v piatich zárobkovo najlepších rokoch neupravený priemerný mesačný zárobok, ktorý po prepočte podľa § 293ar ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 659/2007 Z. z. je v sume 388,31 €, t. j. je vyšší.

Navrhovateľ sa narodil XX.XX.XXXX. Pokiaľ žiadal, aby mu odporkyňa vypočítala starobný dôchodok od 55. rokov veku podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, v tejto súvislosti súd poznamenáva, že v tom prípade by musel byť zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/. Túto podmienku však navrhovateľ nespĺnil, pretože bol zamestnaný v I.A kategórii a nie v kategórii I.AA. V kategórii I.A má však odpracovaných len 17 rokov (nie potrebných 20 rokov).

Rovnako nesplnil ani podmienky ustanovené v § 174 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého kategórie zostávajú zachované za účelom zníženia dôchodkového veku, ak zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999. Z administratívneho spisu však vyplýva, že navrhovateľ pracoval v I. pracovnej kategórii do 16.01.1996 (teda nie do 31.12.1999). Tým nesplnil podmienky ustanovené v § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože nebol nepretržite zamestnaný k 31.12.2003, odporkyňa pri výpočte jeho starobného dôchodku nemohla postupovať ani podľa § 12 ods. 3 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. (... ak bol zamestnaný v týchto zamestnaniach aspoň 20 rokov... on však bol zamestnaný v týchto zamestnaniach len 17 rokov). Dôchodkový vek navrhovateľa teda odporkyňa správne posúdila podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z.. Dôchodkový vek podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. dosiahol navrhovateľ dovŕšením 62 rokov veku, t. j. dňa XX.XX.XXXX.

Pokiaľ sa navrhovateľ domáhal samotného priznania starobného dôchodku už od roku 1999, súd uvádza, že v tomto roku dosiahol 47 rokov veku. Najskorší vek odchodu do dôchodku bol podľa zákona o sociálnom zabezpečení (zákon č. 100/1988 Zb.) vek 55 rokov, za súčasného splnenia zákonom ustanovených podmienok (§ 21 ods. 1 písm. c/), ktoré však navrhovateľ nesplnil, preto jeho dôchodkovým vekom je 62 rokov veku podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z..

Podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. sa dôchodkové dávky môžu zvyšovať len valorizáciou. Z tohto dôvodu odporkyňa nemohla realizovať úpravu dôchodku podľa zákona č. 306/2002 Z. z., pretože jeho starobný dôchodok nebol priznaný pred 01.01.2003, ale v roku 2014 (19.09.2014). Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nepozná inštitút úpravy dôchodkov tak, ako to bolo za účinnosti zákona č. 100/1988 Zb., t. j. úpravy dôchodkov.

Podľa § 274 zákona o sociálnom poistení sa nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie zachovávajú. Z tohto dôvodu odporkyňa správne vypočítala sumu starobného dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov - 419,70 € mesačne a sumu starobného dôchodku vypočítanú podľa právnych predpisov účinných do 31.12.2003 - 302,90 € mesačne. Pretože suma starobného dôchodku určená podľa zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je vyššia, starobný dôchodok patrí navrhovateľovi v tejto sume. Odporkyňa sumu starobného dôchodku ďalej podľa § 82 zákona o sociálnom poistení zvýšila odo dňa priznania dôchodku o 8,80 € mesačne (o pevnú sumu zvýšenia starobného dôchodku ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 329/2013 Z. z.) na sumu 428,50 € mesačne a od 01.01.2015 o 5,20 € mesačne (o pevnú sumu zvýšenia starobného dôchodku ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 295/2014 Z. z.) na sumu 433,70 € mesačne. Rovnako mal súd preukázané, že príjmy navrhovateľa z vedľajšieho pracovného pomeru v rokoch 1989 až 1991 boli odporkyňou zhodnotené.

Na základe vyššie uvedených dôvodov dospel súd k záveru, že spôsob výpočtu starobného dôchodku navrhovateľa uvedený v napadnutom rozhodnutí zo dňa 21.10.2014 v spojení s rozhodnutím odporkyne zo dňa 10.12.2014 je správny, súladný s platnými právnymi predpismi, preto napadnuté rozhodnutia odporkyne ako zákonné potvrdil v súlade s ust. § 250q ods. 2 OSP“.

Proti uvedenému rozsudku sa navrhovateľ včas odvolal. Zotrvál na svojom pôvodnom návrhu výpočtu starobného dôchodku, keďže svojim prepočtom dospel k výsledku, podľa ktorého vypočítaná suma dôchodku podľa ZSP v roku 2014 by činila sumu 419,70€ a podľa ZSZ vrátane redukcie úprav, zvyšovania a valorizácie by činila sumu 508 €, teda vyššiu. Tvrdí, že odporkyňa mu pripočítala činnosť len za roky 1989 až 1991, ale roky 1980, 1987, 1995 a 1996 nie bez odôvodnenia.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa zotrvala na svojom pôvodnom stanovisku, že výpočet starobného dôchodku navrhovateľa bol prevedený v súlade so zákonom, pričom boli zohľadnené najvýhodnejšie roky, kedy mesačný priemer hrubých zárobkov z vybraného rozhodného obdobia bol priemer najvyšší. Preto navrhla rozhodnutie krajského súdu potvrdiť.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (SSP). V zmysle § 492 ods. 2 SSP konania podľa tretej časti piatej hlavy OSP konania začaté pred 01.07.2016 sa dokončia podľa ustanovení OSP.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Pri vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu, najvyšší súd s prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu a iba na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvedie argumentáciu k odvolacím dôvodom.

Najvyšší súd ako súd odvolací z administratívneho spisu odporkyne mal za preukázané, že dňa 23.09.2014 požiadal navrhovateľ o priznanie starobného dôchodku od 19.09.2014. K uvedenému dňu dosiahol dôchodkový vek (62 rokov) a získal 16.446 dní, čo na účely výpočtu starobného dôchodku je 45,0576 rokov dôchodkového poistenia. Hodnota priemerného osobného mzdového bodu je 0,9085, presný výpočet je uvedený v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odporkyne. Aktuálna dôchodková hodnota platná k 19.09.2014 je podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 469/2013 Z. z., ktorým sa určila suma aktuálnej dôchodkovej hodnoty na rok 2014 - 10,2524 €. Suma starobného dôchodku patriaca za obdobie dôchodkového poistenia do vzniku nároku na starobný dôchodok je 419,70 € mesačne. Bola správne určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Priemerný osobný mzdový bod $0,9085 \times 45,0576$ rokov obdobia dôchodkového poistenia \times aktuálna dôchodková hodnota 10,2524 = 419,70 € mesačne. Podľa § 274 ZSP suma starobného dôchodku poistenca, ktorému sa do 31.12.2023 priznávajú nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa ZSZ, a to vrátane úpravy starobného dôchodku podľa zákona č. 306/2002 Z. z. v znení zákona č. 639/2002 Z. z. a zvýšenia dôchodku podľa zákona č. 222/2003 Z. z..

Z prepočtov starobného dôchodku navrhovateľa boli určené dve rozhodné obdobia. V rozhodnom období rokov 1990 až 1999 podľa § 12 ods. 3 písm. c/ ZSZ navrhovateľ získal v piatich zárobkovo najlepších rokoch neupravený priemerný mesačný zárobok, ktorý po prepočte podľa § 293ar ods. 4 ZSP v znení zákona č. 659/2007 Z. z. je v sume 279,25 €. V rozhodnom období rokov 2004 až 2013 podľa § 12 ods. 3 písm. a/ ZSZ získal navrhovateľ v piatich zárobkovo najlepších rokoch neupravený priemerný mesačný zárobok, ktorý po prepočte podľa § 293ar ods. 4 ZSP v znení zákona č. 659/2007 Z. z. je v sume 388,31 €, t. j. je vyšší. Z administratívneho spisu vyplýva, že príjmy navrhovateľa z vedľajšieho pracovného pomeru v rokoch 1989 až 1991 boli odporkyňou zhodnotené (viď doložené osobné listy k výpočtu starobného dôchodku).

Z administratívneho spisu bolo ďalej preukázané, že odporkyňa postupovala správne podľa § 12 ods. 1 ZSZ, podľa ktorého priemerný mesačný zárobok je mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokoch v rozhodnom období. Ak prichádza do úvahy viac rozhodných období, priemerným mesačným zárobkom je mesačný priemer hrubých zárobkov z toho rozhodného obdobia, v ktorom je tento priemer najvyšší. Zárobkovo najlepšie kalendárne roky sa zisťujú porovnaním hrubých zárobkov za jednotlivé celé kalendárne roky. Ak sú v kalendárnom roku doby, ktoré sa vylučujú (napr. doba poberania nemocenského), zárobok sa upraví úmerne podľa dĺžky týchto dôb. Suma starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31.12.2003 je určená z priemerného mesačného zárobku 135,- € za roky 2008, 2005, 2006, 2013, 2012. Započítaná doba zamestnania je 43 rokov, na dobu zamestnania pred 18. rokom veku sa neprihliada. Starobný dôchodok je 85 % priemerného mesačného zárobku, to znamená 114,80 € mesačne. Odporkyňa správne uviedla, že k

uvedenej sume patrí úprava podľa zákona č. 306/2002 Z. z. v znení zákona č. 639/2002 Z. z. o 170,90 € mesačne na 285,70 € mesačne a zvýšenie podľa zákona č. 222/2003 Z. z. o 17,20 € mesačne na 302,90 € mesačne. Na základe zákonného postupu potom suma starobného dôchodku vypočítaná podľa ZSP v znení neskorších predpisov je 419,70 € mesačne a suma starobného dôchodku vypočítaná podľa právnych predpisov účinných do 31.12.2003 je 302,90 € mesačne. Pretože suma starobného dôchodku určená podľa ZSP v znení neskorších predpisov je vyššia, starobný dôchodok patrí v tejto sume. K uvedeným prepočtom potom boli odo dňa priznania starobného dôchodku zohľadnené zvýšenia podľa § 82 ZSP o pevnú sumu zvýšenia starobného dôchodku ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 329/2013 Z. z. - 8,80 € mesačne na 428,50 € mesačne a od 01.01.2015 o 5,20 € mesačne (o pevnú sumu zvýšenia starobného dôchodku ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 295/2014 Z. z.), na 433,70 € mesačne.

Rovnako mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ získal v I.A pracovnej kategórii 17 rokov a 61 dní a v II. pracovnej kategórii 3 roky a 350 dní. Navrhovateľ bol zamestnaný v I.A kategórii a nemá odpracovaných zákonom určených 20 rokov, resp. pracoval v I. pracovnej kategórii do 16.01.1996 (a nie do 31.12.1999 ako mylne uvádza vo svojich námietkach). Dôchodkový vek navrhovateľa bol správne posúdený odporkyňou podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z., pretože ten dosiahol navrhovateľ dovŕšením 62 rokov veku, t. j. dňa XX.XX.XXXX, kedy splnil všetky zákonné podmienky.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu jednoznačne vyplýva vysvetlenie právneho posúdenia veci ako z hľadiska zákonných ustanovení tak z hľadiska skutkových. Krajský súd vysvetlil, ktoré námietky navrhovateľa zohľadniť nemožno a prečo. Špecifikoval, z akých dôvodov a s poukazom na ktoré zákonné ustanovenia navrhovateľom požadovaný spôsob výpočtu starobného dôchodku nepovažoval za dôvodné, resp. ktoré z jeho požiadaviek pri výpočte starobného dôchodku už zohľadnené boli a v akom rozsahu. Rovnako ozrejmil skutočnosti, ktoré mal za preukázané, že odporkyňa vykonala aj navrhovateľom požadovaný výpočet priemerného mesačného zárobku z piatich rokov (zárobkovo najlepších rokov) z obdobia rokov 1990 až 1999 a popísal svoju vlastnú právnu úvahu, na základe ktorej dospel k svojmu právnomu záveru z hľadiska relevantných ustanovení zákona. Z vykonaných výpočtov bolo navrhovateľovi ozrejmené, že rozhodné obdobie bolo určené tak, aby mesačný priemer hrubých zárobkov bol z vybraného obdobia najvýhodnejší. Rovnako boli zohľadnené aj zárobky dosiahnuté vedľajšou pracovnou činnosťou avšak len tie, ktoré boli potvrdené zamestnávateľmi, ktoré zároveň evidovala vo svojom informačnom systéme aj odporkyňa (viď evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia/poistenia, resp. osobný list).

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie odporkyne je v súlade so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu podľa § 219 OSP potvrdil.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, keďže navrhovateľ úspešný v tomto konaní nebol a odporkyňa žiadne trovy konania nepatria zo zákona

Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.